

Bib-Hist

Medlemsblad for
Dansk Bibliotekshistorisk Selskab

17. årgang
2020

Nummer 38

I denne tid, hvor vi er hæmmet i vore normale aktiviteter, fordi meget er lukket ned pgra. risikoen for corona-smitte, har vi måske tid til fordybelse i andre aktiviteter – måske lidt ekstra læsestof. Det vil Bibliotekshistorisk Selskab gerne bidrage med, og vi bringer her et bidrag fra bibliotekar Dorte Bertram, der var leder af Den sociale Højskoles Bibliotek i København 1963-2002. Vi siger Dorte stor tak for bidraget, og hun har givet sine erindringer denne overskrift:

Mit bibliotekariske liv 1955-2002 og Den sociale Højskoles Bibliotek i København v/ Dorte Bertram

Som barn havde jeg altid næsen i en bog, også når jeg vaskede op eller tog de hundrede tag med hårbørsten. Min mor tvivlede derfor stærkt på, om jeg overhovedet kunne gøre gavn, hvis jeg blev ansat på et bibliotek.

Jeg søgte flere elevpladser, også i provinsen, men der var det helt umuligt at komme ind. Jeg havde på fornemmelsen, at pladsen kunne være lovet borgmesterens datter. I Københavns Kommunes Biblioteker var der lidt flere chancer, så jeg kom ind i august 1955 som en af ni, heraf en enkelt mand.

De første tre år af elevtiden blev tilbragt på forskellige distriktsbiblioteker fra Christianshavn til Sydhavnen, i særafdelingen (hospitaller og fængsler) og, ikke mindst, på hovedbiblioteket, der i 1917-57 havde hjemme i Nikolaj Kirke.

Her var det elevens opgave at vende reolerne på læsesalen en gang om måneden, når der skulle være gudstjeneste. Den ugentlige arbejdstid på LO-området var dengang 48 timer fordelt på seks dage, idet lørdag var almindelig arbejdsdag. Så vidt jeg husker, havde vi dog lidt færre timer, nemlig tre dagvagter kl. 8.30-16, to aftenvagter kl. 13-20 og en sen aftenvagt kl. 15-22, hvor man de sidste timer ordnede udlånsnoteringen, efter at udlånet var lukket kl. 20. Var man interesseret i mere end tre ugers ferie, kunne man spare op ved at tage søndagsvagter på læsesalen.

En gang om ugen blev vi undervist i bogkundskab af bibliotekarer som Jens Maarbjerg, Viggo Bredsdorff, Anna Elise Møldrup m.fl., men ellers var uddannelsen meget praktisk anlagt. Vi skulle for eksempel lære biblioteksblokskrift for at kunne skrive læselige kartotekskort, men vi gik også på kursus i maskinskrivning.

Hvis vi ikke havde vagt på læsesalen, stod vi elever mest til rådighed i skranken. Det vil sige, inden åbningstid satte vi bøger på plads og hyldereviderede. Vi havde hver sit afsnit, hvor vi havde ansvaret for, at bøgerne stod i orden, og at slidte eller kassable blev sorteret fra. Vi deltog også i bogvalget og skulle omtale nye bøger inden for det tildelte afsnit ved det ugentlige bogmøde, som gerne lå lørdag morgen kl. 8.30-10. Jeg husker ikke, der hørte kaffe til!

Når udlånet åbnede kl.12, tog vi imod de udlånte bøger i skranken. Vi fremfandt det tilsvarende bogkort i en fordybning i skranken, som vi kaldte "Vasken". Hver bog var forsynet med dels en datotavle, dels et bogkort. Låneren havde et personligt lånerkort. Notering af udlån bestod i, at man med sit giraf-stempel (gul blyant forsynet med datostempel) stemplede dato på lånerkortet for hver enkelt bog - og på bogkortet dato og lånerkortsnummer. Det var begrænset, hvor meget man måtte låne ad gangen, højst to fagbøger og to romaner - så vidt jeg husker. Nogle af de ivrigste børnelånere kom igen flere gange dagligt - nogle børnebøger kan jo gennembladres hurtigt.

Det kvindelige personale havde svagger-kitler på i udlånet. Biblioteksbøger var indbundet i pluviusin (kunstlæder), men kunne godt blive temmelig nussede og klæbrige at røre ved - og sommetider lugtede de af mados o.l. Ja, jeg husker en spegepølsemad som bogmærke. Man må huske på, at boligstandarden lige efter krigen kunne være temmelig ringe, det vil sige uden bad, og toilet enten på trappegangen eller i gården. I opgangene lugtede der ofte af snavs, mados og tobak. Den samme stank havde man i håret, når man kom hjem.

Læsesalenes kunder på Vesterbro og Christianshavn var ofte hjemløse fra Himmelekspressen, som tilbragte dagtimerne her - bøjet over aviserne, som fik spor af deres sorte skrån. Elevens timelige arbejdsopgave var at lufte ud - til stor misfornøjelse for de ofte sovende gæster. En del lånere benyttede bibliotekets toiletter til etagevask, og på varmeapparaterne blev det våde tøj lagt til tørre.

På børnebiblioteket i Sydhavnen boede mange af børnene i kolonihavehuse. Der fik jeg til opgave at lave en plakat med teksten:

*Kasper og Jesper og Jonatan
er ikke mer bange for vaskevand.
Alle tre venner
har rene hænder
Hvad har du?*

På visse distriktsbiblioteker var der meget strikse regler for, hvad elever måtte svare på. Ikke engang når man satte bøger op, måtte man pege, hvor en forfatter i den

alfabetisk ordnede skønlitteratur mon kunne være placeret. Dristede man sig alligevel, skulle man henvende sig til en uddannet bibliotekar og melde: "Låneren spurgte..... Jeg svarede".

Der var også regler for, om man ordnede bøgerne på bogvognen fra venstre mod højre... eller omvendt. Ikke desto mindre skulle vi kunne alfabetet udenad baglæns.

Men alt i alt havde vi en herlig elevtid med et godt kammeratskab.

Distriktsbibliotekerne var meget forskellige - også med hensyn til faglige udfordringer, da brugernes behov skiftede fra sted til sted - og blev ledet af originale og engagerede mennesker med meget forskellige baggrunde. Den praktiske oplæring kom mig i høj grad til gode, da jeg senere skulle organisere et mindre bibliotek fra grunden.

Jeg var så heldig at være med til flytningen af hovedbiblioteket fra Nikolaj Kirke til Kultorvet i 1957. Under denne proces skete en mærkbar "demokratisering" blandt kollegerne. Vi morede os kongeligt til en husrevy efter fuldført flytning, hvor ledelsen også stod for skud - og blev dus og på fornavn med de fleste. Det var et skred, som det nok er svært at sætte sig ind i dag, men det indebar en radikalt ny oplevelse og følelse af ligeværd - 10 år før ungdomsoprøret.

Det 4. år var ren teori - bogkundskab, katalogisering, systematisering, lovstof, bibliotekshistorie m.m. Vi blev undervist på Biblioteksskolen, som først lå i Odensegade på Østerbro, men senere flyttede til Lindevangs Allé på Frederiksberg. Samtidig havde vi så studenterjobs på bibliotekerne.

Efter endt uddannelse fra Danmarks Biblioteksskole i 1959 blev jeg ansat i Københavns Kommunes Biblioteker og var bl.a. ansat på Vesterbro. Her var der igen et strengt regimente, og da jeg efter et par år blev gravid, blev jeg henvist til kontorarbejde inde bag ved - man var ikke begejstret for gravide i skranken. Da nummer to barn var på vej, blev jeg flyttet tre gange til andre filialer - og hvert nyt sted fik man de kedeligste opgaver.

Den sociale Højskole 1963-2002

Jeg var derfor let at lokke, da min søster som socialrådgiverstuderende havde hørt sin rektor efterlyse en bibliotekar til at tage sig af et bogbjerg af meget forskellig litteratur, som havde hobet sig op på et afsides bord. Rektor var Robert Watt Boolsen, tidligere erhvervsvejleder, så han kendte lidt til bibliotekaruddannelsen og ville gerne binde an med én, der havde en sådan.

Resultatet blev, at jeg startede 1. december 1963, holdt barsel fra jul, fødte 16. januar og var tilbage efter de seks uger, man havde ret til. Lillepigen var trænet med skemad i form af vælling, så den unge pige derhjemme kunne klare frokostmåltidet.

Jeg var den første bibliotekar, der blev ansat på en uddannelsesinstitution - bortset fra Teknika-bibliotekerne, som samarbejdede med Danmarks Tekniske Bibliotek.

Socialrådgiveruddannelsen var ret ny, startet i 1937 og havde til huse i Det kgl. Opfostringshus' gamle bygning fra 1880 i Randersgade 10 på Østerbro. Alumnerne - kaldet Skorperne - var flyttet til Hellebæk i 1954 og Den sociale Skole, som Den sociale Højskole hed dengang, kunne nu dele hus med Børneforsorgens Fortsættelsesseminarium og Statens Blindebibliotek. Dansk Socialrådgiverforening og Mentalhygiejnisk Forskningsinstitut havde også lokaler her. Efterhånden kunne socialrådgiveruddannelsen også tages i Århus, Esbjerg, Ålborg, Roskilde og på Bornholm.

Den bogsamling, jeg overtog, var ordnet efter en hjemmelavet systematik, kopieret fra Socialministeriets Bibliotek, hvor socialrådgiver Inger Pedersen Davis havde været ansat. Grundet pladsmangel stod bøgerne i dobbelte rækker på hylden, og nye udgaver stod ikke i nærheden af ældre - ret uoverskueligt. Lokalet var et lille kontor på 2. sal inde bag sekretær Else Hartwigs store duplikator, hvor hun trykte lærebøger en masse - med et meget højt støjniveau til følge. Der skulle lidt ihærdighed til for at finde frem til biblioteket og dets herligheder.

Men sommeren 1965 fik Den sociale Højskole mulighed for at inddrage mere af huset, og biblioteket kunne flytte ind i stueetagen, hvor vi fik to gode mindre sale samt et lille kontor, takket være biblioteksinspektør Sven Plovgaard, som overbeviste rektor.

Senere fik jeg en lille klumme publiceret i fagbladet "Socialrådgiveren" om bibliotekets tilbud og fremtidige planer, da det var mit mål også at betjene socialrådgivere i felten.

Nogenlunde samtidig valgte jeg at indføre folkebibliotekernes decimalklassedeling, som netop var udkommet i ny udgave, idet jeg ikke følte mig kapabel til selv at udforme en brug- og holdbar socialfaglig systematik. Det betød, at jeg kunne indkøbe trykte kort fra Bibliotekscentralen og altså ikke skulle bøvle med kortskrivning. De udenlandske titler katalogiserede Det Kgl. Biblioteks Instituttjeneste for mig - det sikrede også, at vores indkøb af udenlandsk litteratur blev registreret i Accessionskatalogen, der var fælles for alle forskningsbiblioteker.

Jeg brugte en del tid på at besøge andre mindre fag- og forskningsbiblioteker. For eksempel lærte Ida Packness fra Lærershøjskolens Bibliotek mig om vigtigheden af at have et "annuum", det vil sige et fast årligt budget. Hidtil var bøger til biblioteket indkøbt fra samme konto som værktøj, toiletpapir og andre fornødenheder. Den såkaldte formiddagsjurist, som hver dag kom ud et par timer, inden han skulle passe sin hovedstilling i Socialministeriet, undrede sig over, at jeg ikke i begyndelsen af finansåret, dvs. i april måned, spenderede hele budgettet på en gang - så ville jeg da få mest glæde af pengene. At et bibliotek er en løbende proces lige som en husholdning, hvor der også skal være plads til indkøb sidst på året - foruden til abonnementer - var en hel ny tanke for ham.

Næste vigtige hurdle var bogvalget. Jeg gik i gang med at involvere lærerne, og de var

også interesserede og kom med deres bidrag. Men så en dag fik vi en ny sociologilærer - han bemærkede, at der kun var indkøbt positivistisk sociologi, men ikke taget hensyn til hverken den hermeneutiske eller marxistiske.

Jeg måtte indse, at folkebibliotekernes mantra om kvalitet, alsidighed og aktualitet ikke lå på rygraden hos alle, så med hjælp af lektor Tine Egelund blev der udarbejdet bogvalgskriterier for hvert enkelt fag, En formålsparagraf for bibliotekets virksomhed, vedtaget af Undervisningsrådet, hjalp Bodil Jordahn fra administrationen med. Med alle de mange rektorskift (cirka 17 på 38 år) og mange truende nedskæringer var det en nødvendig manifestation - ellers var jeg bange for, at biblioteket kunne være et fristende spareobjekt for nye øjne. Men heldigvis havde de nye rektorer altid andre problemer at slås med. Da biblioteket var en serviceafdeling, som overholdt sit budget, var vi som regel uden for farezonen. Med tiden fik jeg en HK'er og en bibliotekar ansat, suppleret af midlertidige praktikanter, militærnægtere, skånejobbere med flere, men helst kun en ad gangen for at der kunne være tid til de særlige og nødvendige hensyn.

I 1999 flyttede hele højskolen til Frederiksberg, hvor vi overtog en smuk gammel fabriksbygning, renoveret til formålet - og her fik biblioteket en fornem placering.

Bestemmelser om bibliotekets virksomhed

Selvom højskolen ikke faldt ind under styrelsesloven af 1973 for de højere uddannelsesinstitutioner, enedes man på et samlet lærermøde 4. februar 1974 om at nedsætte et "uformelt" biblioteksudvalg med regler, som lagde sig tæt op ad formuleringerne i styrelsesloven om udvalgets sammensætning (lærerrepræsentanter, TAP-repræsentanter og studerende), bibliotekets kommissorium og rapportpligt.

Kommissoriet var at udarbejde bibliotekets budgetforslag og at træffe afgørelser om bibliotekets indkøbspolitik og andre generelle biblioteksmæssige problemer.

Efter at de sociale højskoler i 1980 blev overført til Undervisningsministeriet, lykkedes det at få indført regler om højskolens biblioteksudvalg i styrelsesbekendtgørelsen for de sociale højskoler (Bek.nr.153 af 25/3 1981).

Nyt var her, at bibliotekets leder blev formand for udvalget, og at også brugere uden for højskolen kunne være repræsenteret.

1988 revideredes bibliotekets målsætning, idet målgruppen eksplicit blev formuleret således:

Studerende ved grunduddannelsen, efter- og videreuddannelsen, lærere, andre ansatte ved højskolen, færdiguddannede socialrådgivere samt andre, der forsker i eller udvikler det sociale arbejde.

Endvidere fastsloges det:

at det er bibliotekets mål ved hjælp af biblioteksorientering og litteratursøgningsundervisning at gøre brugerne i stand til at udnytte bibliotekets ressourcer optimalt

samt

Inden for fagområdet teori og metode i socialt arbejde tilstræbes fuldstændighed for dansk og skandinavisk litteratur vedkommende, mens anden udenlandsk litteratur søges repræsenteret i det for undervisningen nødvendige omfang.

Dette regelsæt kørte vi så med, indtil de sociale højskoler fik ny styrelsesbekendtgørelse (Bek.nr.1278 af 18.dec.1996), hvori det ikke var muligt at få optaget bestemmelser om biblioteksvirksomheden. Men højskolens Fællesråd godkendte 21. januar 1998 en koordineret tekst om bibliotekets målsætning og biblioteksudvalgets kommissorium ud fra de hidtidige regler.

Faktorer for udviklingen af uddannelsesbibliotekerne

Indførelsen af projektorienteret undervisning i grupper i 1970'erne var en klar udfordring for både lærerne og bibliotekerne. Før havde de studerende brugt nogle få faste lærebøger til hvert fag, som de hver især havde med sig ("taskebøger"). Den nye undervisning krævede en anden type bogkøb til biblioteket, baseret på systematisk litteratursøgning og formidlingen af denne.

Professionaliseringen/akademiseringen af flere af mellemuddannelserne (sygeplejersker, ergo- og fysioterapeuter, socialrådgivere m.fl.) betød mere teori og mindre praktik og dermed også behov for professionel bibliotekarhjælp.

Den første lærebog på dansk om socialt arbejde "Socialrådgivning - teori og metodik" udkom i 1964. Den var skrevet af den tidligere nævnte Inger Pedersen Davis, som var uddannet i USA, hvor faget blev grundlagt. Da jeg sluttede i 2002, kunne man blive både ph.d. og doktor i socialt arbejde.

Den almindelige stigende politiske interesse, herunder anerkendelsen af borgernes adgang til viden om deres rettigheder (jf. bistandsloven af 1974) samt demokratiseringen af uddannelsesvæsenet, medførte blandt andet bestemmelser om biblioteksudvalg (jf. lov om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner 1973).

Karakteristisk for uddannelsesbibliotekarerne var, at vi var uddannet på Biblioteksskolens sektion 1 (folkebibliotekaruddannelsen), det vil sige, vi havde erfaring med almindelige brugere og deres behov, herunder biblioteksorientering for skoleklasser. Desuden havde vi bibliotekslovens formål present om oplysning, alsidighed og kvalitet og var indstillet på standardisering og interurbant lånesamarbejde.

I socialrådgiverfaget er det en central opgave at søge viden og stille den til rådighed for borgerne og ikke mindst afgørende at kunne følge med i både nyt lovstof og selve

lovprocessen. Den begyndende informations- og lovekspllosion skabte derfor et nyt behov for hjælp til at opnå et professionelt overblik over lov- og cirkulærestoffet. Jeg så det som en vigtig opgave at opdrage socialrådgiverne til evt. at kunne intervenere i lovgivningsprocessen (efter 1. behandling i Folketinget).

På Den sociale Højskole var lærerne en meget broget skare: først og fremmest naturligvis socialrådgivere, men også jurister, læger, psykiatere, psykologer, sociologer m.fl. Socialrådgivere er i deres arbejdsliv vant til at samarbejde med andre fagfolk. Det vil sige, at også jeg kunne komme til orde som bibliotekar og blive respekteret og anerkendt for min faglighed. Dette har måske været karakteristisk for mellemuddannelsernes biblioteker i modsætning til de store gamle akademiske biblioteker, hvor personlig indbyrdes konkurrence måske kunne være på spil?

Vi bibliotekarer opfattede os som pædagogiske aktører - i modsætning til den gamle opfattelse, at bibliotekarers opgave er at passe på, at bøgerne ikke bliver væk. Men her fik jeg en lærestreg. En dag dukkede to unge mænd i cowboybukser op - jeg tænkte, det var et par studerende. De spurgte interesserede til bibliotekets drift - og skete det mon, at nogle af bøgerne blev væk? "Ja, selvfølgelig," svarede jeg. "Ligesom der nok også mangler nogle af de kopper, der blev købt i kantinen ved semesterstart. Hvor der handles der spildes - og det betyder jo kun, at de manglende titler har været relevante".

Men de flinke unge mennesker kom fra Rigsrevisionen, og nu gik der besked hjem til Finansministeriet og videre til Socialministeriet, som så pålagde min rektor en redegørelse om omfanget, dvs. vi kunne bruge hele sommerperioden på hylderevision for at konstatere, at de fleste af de manglende titler alligevel skulle have været kasseret - inden for socialområdet er forældelsen hurtigløbende. Det var før den elektroniske registrering af udlån.

Jeg var som sagt den første uddannede bibliotekar ved mellemuddannelserne - da jeg sluttede i 2002, var der over 200 medlemmer i faggruppen Bibliotek og Uddannelse under Bibliotekarforbundet.

Undervisning i biblioteksbenyttelse og systematisk litteratursøgning

I 1975 udsendte Forskningsbibliotekernes Målsætningsudvalgs underudvalg et debatoplæg om undervisning i litteratursøgning. Jeg havde netop i samarbejde med en af lærerne udarbejdet en tværgående konkret opgave som eksempel på elementær træning i informationssøgning. Opgaven gik ud på at demonstrere, hvilke oplysninger man kunne forvente i de forskellige former for opslagsværker som leksika, lovstof, statistik, bogfortegnelser og bibliografier mm.

Hidtil havde jeg optrådt som pauseklovn, hvis en lektion blev aflyst - ikke særligt tilfredsstillende - men nu blev afsat en hel undervisningsdag på 3 dobbeltlektioner, hvor opgavens emne var bestemt af temaet for det pågældende semester, og det fungerede.

Biblioteket tilbød herefter gruppevis eller individuel vejledning, når de studerende

skulle i gang med en større opgave - og det gjaldt lige fra grunduddannelses- til disputatsniveau, hvilket blev opfattet meget positivt. For personalet var det mere tilfredsstillende og også mere tidsbesparende end mange drypvise henvendelser.

Efterhånden som undervisningens niveau højnedes til kandidatniveau, blev brugerne - såvel studerende som lærere - i stand til at stille mere kvalificerede krav til biblioteket.

Kontakten med det øvrige biblioteksvæsen

I min elevtid i Københavns Kommunes Biblioteker (KKB) overværede jeg hver morgen, hvordan Kjeld Hasselbalch, læsesalens leder, ringede rundt til landets fagbiblioteker for at bestille bøger, som KKB ikke selv havde. Mange titler var verificerede i Accessionskatalogen eller i leksika o.l., som regel en opgave for bibliotekareleven, men ellers var Kjeld Hasselbalch en mester i "tacit knowing" og på meget venskabelig fod med kollegerne.

Så det interurbane lånesamarbejde var et af mine argumenter for fordelene ved en uddannet bibliotekar: Det var ikke nødvendigt at indkøbe alle interessante titler - meget kunne lånes udefra. I 2000 indlånte vi ca. 600 titler til Den sociale Højskole, men vi udlånte ca. 800, idet vi efterhånden uofficielt var blevet fagbibliotek for socialt arbejde.

Så var jeg så heldig, at førstebibliotekar Jacob Thomsen fra Rigsbibliotekembedet havde gået på min årgang på Biblioteksskolen, så jeg havde nemt ved at spørge ham til råds, når jeg var i tvivl. Var for eksempel Danmarks Forskningsbiblioteksforening noget for sådan et lille bibliotek som mit? Jeg blev modtaget med åbne arme, deltog i de fleste arrangementer for at få lidt faglig sparring og endte med at komme i bestyrelsen for gruppe D som repræsentant for de mindre forskningsbiblioteker i 1972. Opfordringen kom fra Eva Pedersen fra Risø, der ringede mig op under min tredje barselsorlov. Jeg slog mig lidt i tøjret, havde sådan set nok at se til som enebibliotekar på deltid og tre børn derhjemme. Jeg endte dog med at slå til, men betingede mig, at jeg hverken ville lave kaffe eller skrive referater - den øvrige bestyrelse var jo de store elefanter: rigsbibliotekar Palle Birkelund fra Det Kgl. Bibliotek, overbibliotekar Karl V. Thomsen fra Statsbiblioteket og overbibliotekar ved Danmarks Tekniske Bibliotek Vibeke Ammundsen.

Det medførte så, at jeg i 1977, da pladsen blev ledig, også blev medlem af Forskningsbibliotekernes Fællesråds Forretningsudvalg, igen som repræsentant for de mindre biblioteker.

En af mine hovedinteresser var her professionaliseringen af de mindre statslige biblioteker, som ofte, for eksempel i ministerierne eller styrelserne, kunne være et par reoler i et mødeværelse eller hos en ældre betroet medarbejder, der kunne have brug for en slags retrætejob og derfor fik overdraget opsynet med husets bogsamling, som spændte fra forældet faglitteratur til krimier. Karnovs lovsamling i ajourført udgave stod nemlig på direktørens kontor. Det kunne også være en udfordring for de forskellige universitetsinstitutter at skulle indgå i det interurbane lånesamarbejde.

Jeg blev medlem af et lille udvalg under gruppe D, som skulle belyse samarbejdet mellem institutionsbiblioteker og hovedfagbiblioteker, og vi lavede et udkast i 1974: "Vejledning ved oprettelsen af mindre forskningsbiblioteker", som dog vist aldrig fik officiel status. Vi skrev blandt andet, at der burde ansættes faguddannet personale og arbejdes efter standardiserede normer.

Mine mantra var: *Bøger købt for offentlige midler skal være offentligt tilgængelige* samt *Man udnævnes ikke til bibliotekar, man uddannes til bibliotekar.*

Denne kontakt med den større biblioteksverden var meget givende for mit daglige virke. At have kontakt med fagkolleger er udviklende og inspirerende – og helt nødvendigt, når man til daglig sidder fagligt isoleret. Jeg deltog derfor i så mange møder, seminarer og konferencer, jeg kunne komme til. Kurserne på Biblioteksskolen var gratis, og de andre møder var rimelige i pris i forhold for eksempel til Djøf-kurser, som lærerne på Den sociale Højskole deltog i.

Jeg blev brugt en del som oplægsholder og fik også altid plads i fagpressen med små indlæg.

Da jeg kontaktede Bibliotekarforbundet for at høre, hvor jeg lønmæssigt burde placeres, var der ikke megen hjælp at hente – jeg blev betragtet som udbrøder. (Jeg skylder at sige, at jeg fik god hjælp fra Bibliotekarforbundet, da min pensionering skulle planlægges 38 år senere).

Vi var derfor nogle kolleger, der oprettede *Faggruppen af bibliotekarer ansatte i biblioteker uden for folkebibliotekerne* – vi fandt frem til hinanden ved at gennemgå finansloven og var vist en 12-14 stykker i alt, som begyndte at mødes og samarbejde.

Vi opdagede bl.a., at det at opbygge et bibliotek er en proces med ret forudsigelige faser, som det er godt at diskutere med fagfæller. Vi kunne også trøste hinanden med, at selv de bedste ideer kan tage ti år at få gennemført.

Et af mine dilemmaer var, at Ralph Lysholt Hansen, folketingspolitiker og formand for Danmarks Biblioteksforening, var bysbarn med min daværende rektor, partifælle og også folketingsmand. Det var ikke populært, at Danmarks Forskningsbiblioteksforening i 1978 rev sig løs. Mit bibliotek var jo medlem af Gruppe D under Forskningsbiblioteksforeningen. Heldigvis gik problemet i sig selv igen, måske fordi Lysholt snart derefter blev afløst som formand for Danmarks Biblioteksforening.

I det nye årtusind

Alt i alt har jeg haft et rigt og udfordrende arbejdsliv, både frit og ansvarsfuldt – med mange glæder og gode kolleger i både socialrådgiverfaget og biblioteksverdenen. Jeg tænker især med stor taknemlighed på mine mangeårige kolleger Gunhild Søndergaard og Trine Hauch Azbi.

Kort efter min pensionering i 2002 blev de sociale højskoler fusioneret med andre mellemuddannelser under overskriften Metropol og her i 2019 så igen sammenlagt med UCC (University College Capital) til Københavns Professionshøjskole, som er fordelt på 10 adresser, rummer 20.000 studerende på 20 videregående uddannelser samt mere end 40 diplomuddannelser.

Biblioteksservicen sørger ca. 20 informationsspecialister for, som cirkulerer rundt på de forskellige uddannelsessteder. Bibliotekspersonalet er specialiseret i forhold til interne biblioteksmæssige opgaver, fx indkøbes bøger til alle uddannelsesretninger centralt. Centraliseringen af bibliotekspersonalet kan til gengæld ikke samtidig tilgodese den faglige tilknytning og forankring på de enkelte uddannelser.

En anden meget håndgribelig ændring er besparelserne på området: I perioden 2015 til 2018 blev der ifølge Bibliotekarforbundet afskediget 43 uddannelsesbibliotekarer, og faggruppen Bibliotek og Uddannelse er i dag nedlagt.

Den tid, jeg har været en del af, var præget af en stigende professionalisering og anerkendelse af biblioteksfaget. I dag ses informationsspecialister ved uddannelsesinstitutionerne som en nødvendighed, og den store centralisering har åbnet for en større biblioteksfaglig specialisering; til gengæld er der næppe meget plads til, at den enkelte bibliotekar kan opbygge en dybere forståelse af de enkelte fagområder eller for alvor bliver en del af det lokale, faglige miljø og relationerne der - sådan som det blev mit privilegium gennem knap 40 år på Den sociale Højskole.

Det har været en gave at følge socialrådgiverfagets udvikling, at blive brugt og respekteret og blive smittet af både fagets og biblioteksvæsenets engagement. Vi troede virkelig på fremtiden - alt kunne kun blive endnu bedre.

Dorte Bertram, 29. marts 2020

Litteraturhenvisninger

Bertram, Dorte: Hvordan finde vej gennem lov- og cirkulærejunglen (Socialrådgiveren, 1971, nr. 2, s. 53-57).

Bertram, Dorte: Hvordan lærer vi brugerne at stille kvalificerede krav til bibliotekerne? (Bibliotek 70, 1977, nr.17, s.448-50).

Bertram, Dorte: Undervisning i informationssøgning. Tværgående konkret opgave som eksempel på elementær træning i informationssøgning (Bogens Verden 1976, nr.1, s. 18-20).

Biblioteksårbog 1999 s. 22-23.

Schade, Hanne Folmer: Moderne bibliotek, der passer til sit publikum (Bibliotekspresen, nr.1, 2001, s.4-6).

.....
ISSN: 1603-1113
ISSN: 1902-1828

BIB-HIST er udgivet af Dansk Bibliotekshistorisk Selskab.
Redigeret af Bente Kaspersen (ansv.) og udsendt pr. mail uge 14, 2020.

Indmeldelse sker til kasserer Søren Carlsen, Hovedgaden 20, 3220 Tisvilde.
Mail: sca@dethulehus.dk Mobil: 5192 5572.

Kontingentet indbetales til kasserer efter opkrævning er modtaget.

Medlemskab koster for institutioner: 350 kr.

Personlige medlemmer kan vælge mellem 2 satser:

170 kr. hvor man får Bibliotekshistorie tilsendt - eller

110 kr. hvor Bibliotekshistorie kan udleveres ved et af Selskabets arrangementer.

Selskabets hovedadresse: c/o Søren Carlsen, Hovedgaden 20, 3220 Tisvilde.

Selskabets hjemmeside: www.bibhist.dk

Facebook: www.facebook.com/BibliotekshistoriskSelskab